

Рух күші

немесе хабарсыз кеткен жауынгерлер дерегі

Аманкелді ауданынан 1941 жылы соғысқа аттанып, 64 жыл хабарсыз кеткендер санатында болған 98-атқыштар дивизиясы 166-атқыштар полкінің жауынгері Іскендір Нұржановтың мүрдесі "Долина" іздестіру тобының көмегімен Ленинград облысы, Ивангород қаласы маңынан табылды. Іздестіру құжатында рет санымен №17 болып тіркелген. Тізімдегі барлық жауынгерлер 13 ақпан 1944 жылы қаза болған.

Жауынгер мүрдесін іздестіру кезінде табылған гильзаның ішінде І.Нұржановтың әйелінің есімі Ақбала, туған жері – Қостанай облысы, Аманкелді ауданы

Чкалов колхозы деп көрсетілген. Жауынгер опат болған жердегі мүрде қасынан табылған ас қасық ішінде "Нұржанов" деген жазу ойылып жазылған. Бас киіміне тағылған жұлдызша, пистолеттің оқтары, "Ленинградты қорғағаны үшін" медалі және өскери қаруы, оққағары, сапер күрегі, т.б. заттарының кейінгі ұрпақ үшін маңызы зор.

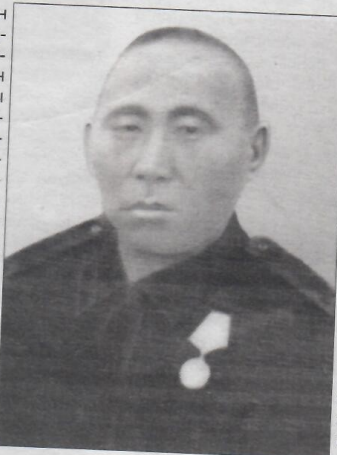
Қазақстаннан жауынгерді "Бауырластар зиратына" қайта жерлеу рәсіміне баласы Мираш Нұржанов 2008 жылы барып қайтты.

Ленинград облысына барған сапарында М.Нұржанов әкесінің жанынан табылған жәдігерлермен естелік суреттерді және жерлеу рәсімі кезінде "Долина" іздестіру тобы, қала мәрімен түскен суреттерді аудандық мұражайға тапсырды. Бұл тарихи жәдігерлер аудан тарихы үшін өте маңызды.

Жеңістің 50 жылдығы қарсаңында Аманкелді ауданындағы тыл ардагері Биғатша Байбөрінаның Ұлы Отан соғысы кезінде Волхов майданында қаза тауып, хабарсыз кеткен ағасы Рахымбек Есеевтің мүрдесі "Долина" іздестіру тобының көмегімен табылғандығы туралы қуанышты хабар жетті.

2005 жылы Жеңіс тойынан кейін хабарсыз кеткен ағасы Р.Есеевтің зиратының басына туған жердің бір уыс топырағын апарып, дұға бағыштап қайтуға жауынгердің қарындасы Биғатша Байбөрінаны барып қайтты.

Волхов сапарынан кейін жауынгердің қарындасы ағасы Р.Есеевті "Бауырластар зиратына" жер-

леу рәсімінде берілген Волхов майданы өткен жердің топырағы салынған металл құтыны, "Бауырластар зиратына" жерлеу рәсімінде түскен бірнеше суреттерді аудандық мұражай қорына тапсырды.

Миллиондаған отбасына қайғы-қасірет әкелген соғыс салқыны әлі кете қойған жоқ. Қыршынынан қиылған боздақтар, із-түссіз жоғалған солдаттардың беймәлім тағдыры Қазақ елі тарихында "құлының күткен қара кемпірлер" болып жазылды.

Ауданымызда соғыстан кейін ұстаздық өткен Ұлы Отан соғысының ардагері Наржанов Әмірбектің 1987 жылы 102 жасқа келіп, қайтыс болған анасы Сәби Даниярқызының 1975 жылы Ұлы Жеңістің 30 жылдығында жазылған "Хабарсыз кеткен, құлыным" атты өлеңі соғыста хабар-ошарсыз кеткен тұңғыш баласы Қапанға ар-

налған.

"Қапан Наржан мен Сәби әжеміздің төрт ұлының үлкені, тұңғышы еді. Кезінде колхоздың түрлі басшылық жұмыстарында жүрген еті тірі, жігерлі, сауатты азамат болған" – дей келе, қарт ананың кіші қызы Зейнелғараптың баласы Жұмаш Сомжүрек "Әр елдің өз "Қара кемпірі" бар" мақаласында (6 мамыр 1995 ж. "Торғай таңы") әжесін еске түсіреді.

Өмірінің соңғы күндері ұлы Қапанның үлкейтілген суретін қасына сүйеп қойып, соған қарап жатумен бұл дүниеде ол енді жоқ дегенге сене алмастан кетті.

Аллаға жетпей арызым,

Өтелмей борыш-парызым.

Бағыштап құран оқыпай

Мойнымда кетті қарызым, – деп аң ұрған ана

О дүниеде

Анам келе жатыр деп,

Алдымнан шықса не деймін, – деген өлең жол-

дарын тебіренбей, көзге жас алмай оқу мүмкін емес.

Ұлдары Қапан атын атаусыз қалдырмау жөніндегі ана өсиетін орындап, Аманкелді ауданы, Ақкісі ауылындағы қорымда Сәби ананың зиратының қасына "Белгісіз солдат" Қапан Наржанұлына арналған ескерткіш белгі қойды.

А.ШАЯХМЕТОВА,

А.Иманов атындағы мемориалдық мұражайдың қор сақтаушысы.

Есеев Рахымбек Волхов майданында қаза тауып, хабарсыз кеткен. 2005 жылы Ұлы Жеңістің 50 жылдығы қарсаңында жауынгердің қарындасы Биғатша Байбөрінаның ағасы Рахымбектің мүрдесі «Долина» іздестіру тобының көмегімен табылғандығы туралы қуанышты хабар алады. Жеңіс тойынан кейін хабарсыз кеткен ағасының зиратының басына туған жердің бір уыс топырағын апарып дұға бағыштап қайтты.

**АМАНКЕЛДІ
АРАЙЫ**

— Жағымды жаңалық —

Қуанышты хабар

Жеңіс күні қарсаңында тұл ардагері Бигатша Байбори-
на тұрғын облыстан "Қостанай таңы" газетінде оның 10
жылдан бері Волхов майданында қайтыс болып, 50 жыл бойы
хабар-оңарсыз кеткен атқасы Рахымбек Есептің басина бара
алмай жүргені туралы бір ақынның балаласы жариялан-
ған еді. Сол балаланың оқыған Арқалық қаласында тұратын
Нұрлан Айтқұловты Жамалов деген көшімкер Б. Байборина-
ның Волховқа барма, жағасының басина тұл жердің топы-
рағын салып, дұға бағыттап қайтуына демеушілік жаса-
ған болды. "Шоқан" шаура қожалығының төрағасы болып
келетін ол қарт аяғының барлық барып-қайту шығынын өз
көтерсе.

Мұндай қамқор азаматқа қалайша риза болмасымыз?
Сөйтіп Бигатша өксідей он жылдан бері арманы мен тілегі
қабыл болды. Азға қалса Жеңіс тойының кейін қарғыға
Волховқа сапарып қайтуы сәт түскен түр. Ол кісінің
Нұрлан Жамаловқа алғысы шексіз.

Суретте: Бигатша Байборина. Суретті түсірген Қасымбек
Әмірбекұлы.